

WIENERGALA

MALMÖ KONSERTHUS, MÅNDAG 5 JANUARI 2008 KL 18.00

2008/2009

MALMÖ SYMFONIORKESTER

RAINER HONECK *Stehgeiger*

YLVA KIHMBERG *sopran*

PALLE KNUDSEN *baryton*

Riina Turunen, Björn Nilsson och Thomas Johansson
från Unga Danskompagniet
Jörgen Svensson, *konsertermästare*

JOSEPH LANNER (1801-1843) *Die Werber*, vals op 103

JOHANN STRAUSS D Y (1825-1899) *Fata morgana*, polka mazur op 330*

FRANZ LEHÁR (1870-1948) *Danilos entré* och
Viljasången ur *Glada änkan*

JOHANN STRAUSS D Y *Uhr-duett* ur *Läderlappen*

JOHANN STRAUSS D Y *Ritter Pazman*, *csárdás*

JOHANN STRAUSS D Y *Tik-Tak*, polka schnell op 365 *

PAUS

JOSEPH STRAUSS (1827-1870): *Delirien*, vals op 212

FRANZ LEHÁR *Meine Lippen, sie küssen so heiss* ur *Giuditta*

RUDOLF SIECZYNSKI (1879-1952) *Wien, du Stadt meiner Träume*

JOHANN STRAUSS D Y *Ballsträusschen*, polka schnell op 380*

JOSEPH STRAUSS *Ohne Sorgen*, polka schnell op 271

FRANZ LEHÁR *Lippen schweigen* ur *Glada änkan*

JOHANN STRAUSS D Y *An der schönen Blauen Donau*, vals op 314*

JOHANN STRAUSS D Y *Perpetuum mobile*, op 257

Ca 90 minuter inkl paus

* Dansarna medverkar

RAINER HONECK *Stehgeiger*

Rainer Honeck spelar på en Stradivarius-violin från 1714, ett instrument som ställts till hans förfogande av Bank Austria.

Det har blivit en lika självklar tradition för MSO att gästas av Stehgeiger Rainer Honeck på Trettondagsaftons Wienerkonsert som att se honom i TV-rutan på Nyårsdagen, då som konsertmästare för Wienerfilharmonikerna. Rainer Honeck är född i Nenzing, Österrike, och började spela violin vid sju års ålder. Han vann första pris i Jeunesse Musicale-tävlingen i Wien 1977, vilket gav honom ett studiestipendium från Dr Karl Böhmstiftelsen. År 1981, började Rainer Honeck spela både i Statsoperans orkester och i filharmonin i Wien. Tre år senare avancerade han till konsertmästartjänsten vid operan och sedan 1992 är han konsertmästare i Wienerfilharmonikerna. Sedan dess har han bl a hunnit med ett antal av de populära Nyårskonserterna som årligen TV-sänds världen över från Musikverein i Wien. Honeck är dessutom välrenommerad som solist och framträder främst i hemlandet, men också runtom i Europa, bl a på Promskonsert i Royal Albert Hall, London samt i USA och Japan. Honeck har spelat in Dvoráks och Mendelssohns violinkonserter tillsammans med Pragfilharmonikerna för skivmärket Pony Canyon. Han är även en aktiv kammarmusiker som ledare för Wiens stråksolister sedan 1982 och som primarie för Wienensemblen sedan 2000, med vilka han gjort ett stort antal radio-, TV- och CD-inspelningar. Den senaste utmaningen för honom har varit att dela med sig av sina många års orkestererfarenhet i rollen som dirigent eller som Stehgeiger (kombinerad violinist och dirigent, ett av de ursprungliga sätten att leda orkestern med stråken som taktpinne). Rainer Honeck ville experimentera med denna gamla metod och har vunnit stort gehör för den hos både musiker och publik bl a i Österrike, Italien och Japan.

YLVA KIHMBERG *sopran*

Sopranen Ylva Kihlberg, född och utbildad i Stockholm, har en mångsidig bakgrund som ekonom, ballettdansös, rock- och operasångerska. Sedan år 2000 är hon anställd som sångsolist vid Det Kongelige Teater i Köpenhamn. Hon debuterade som Mimi i Puccinis La bohème och har därefter gestaltat bl a Donna Elvira i Don Giovanni, Grevinnan Almaviva i Figaros bröllop, Michaela i Carmen, Fiordiligi i Così fan tutte, Vitella i Titus samt Wellgunde, Gerhilde och Guttrune i Nibelungens ring. Nyligen hyllades hon för sin prestation i titelrollen i Monteverdis Poppeas kröning regisserad av David McVicar och dirigerad av Lars Ulrik Mortensen. Ylva Kihlberg har också engagerats för operaroller i Stockholm, Göteborg och Malmö, bl a i Wagners Valkyrian dirigerad av Kent Nagano på GöteborgsOperan. Ylva framträder även i konsertsammanhang som sopransolist i allt från Händels Messias till Bergs Sieben frühe Lieder, i konsertarior av Mozart till Dvoráks Requiem och Rachmaninovs Klockorna. Säsongen 2006/2007 USA-debuterade hon i titelrollen i Robert Schumanns opera Genoveva regisserad av Kasper Bech Holten samt som Donna Elvira i Mozarts Don Giovanni dirigerad av Adam Fischer. Under 2009 är hon inbjuden att göra rollen som Guttrune i Ragnarök i Washington.

PALLE KNUDSEN baryton

Palle Knudsen tog sin examen vid Operaakademien i Köpenhamn 1998 och anställdes året därpå som sångsolist vid Det Kongelige Teater i Köpenhamn. Redan de första säsongerna hade han stora framgångar i roller som Papageno i Trollflöjten, Ping i Turandot, Guglielmo i *Così fan tutte*, Greve Almaviva i Figaros bröllop och Bobul i Kunzens opera Holger Danske. Andra roller på Det Kongelige som Palle Knudsen framgångsrikt genomfört är bl a Figaro i Barberaren i Sevilla, Marcel i *La bohème*, Eisenstein i *Läderlappen*, titelrollen i *Don Giovanni*, Silvano i *Maskeradbalen* och Ned Keene i *Peter Grimes*. Palle Knudsen anlitas även regelbundet som konsertsångare i mässor, oratorier och andra vokalverk, däribland *Carmina Burana*, Philip Glass femte symfoni, Bachkantaten *Der Streit zwischen Phoebus und Pan*, Brittens *The Rescue of Penelope*, Händels *Messias*, Gades *Elverskud* hos bl a DR SymfoniOrkestret, Århus Symfoniorkester, Malmö Symfoni-Orkester, Gewandhaus-orkestern i Leipzig och Filharmonikerna i S:t Petersburg. Palle Knudsen har vidare sjungit huvudrollen i *Don Giovanni* 2003 och återinbjudits för att göra rollen som Guglielmo i *Così fan tutte* vid Glimmerglass Opera i New York, Guglielmo har han även sjungit vid Pittsburgh Opera 2006. MSO-publiken minns kanske också att Palle Knudsen tillsammans med Inger Dam-Jensen är solister på MSOs inspelning av Griegs *Peer Gynt*-sviter (Naxos) från 2007. Framöver väntar roller som Danilo i *Glada änkan*, Marcel i *La bohème*, Greve Almaviva i *Figaros bröllop* och *Belcore* i *Kärleksdrycken*.

UNGA DANSKOMPANIET

Unga Danskompagniet/Det Unge Dansekompagni är ett unikt projekt för Öresundsregionen etablerat av dess konstnärlige ledare Marie Brolin-Tani. Projektets mål är att skapa en stabil plattform för unga nyutbildade dansare i deras framtida yrkesliv genom att de i ett års tid får möjlighet att arbeta med de yppersta koreograferna på professionell nivå och möta publiken som första klassens dansare. Tre framstående namn inom den moderna dansen har engagerats, nämligen koreograferna Didy Veldmann med föreställningen *Track*, Mats Ek med *Pas de Danse* och Marie Brolin-Tani med *Us*. Första gången man kunde se Unga Danskompagniet framträda var i oktober 2008 på Helsingborgs Stadsteater. Därefter har danskompagniet gästade Inkonst i Malmö och Takkelloftet på Det Kongelige Teater i Köpenhamn. Detta unika och ambitiösa projekt hade inte varit möjligt utan stöd från Sparbanksstiftelsen Skåne, men även från Kultur Skåne, Malmö Stad, Stiftelsen Framtidens Kultur, Kulturrådet, det nära samarbetet med Helsingborgs Stad genom Dunkers Kulturhus och Helsingborgs Stadsteater. På den danska sidan är det främst Dansk Skuespillerforbund och Århus Kommune som bidragit, men även Fondet for Dansk-svensk samarbejde, Danmarks Nationalbanks Fond, Roskilde Festivals Fond och Odense Kommune och sist men inte minst samarbetspartnern Dansens Hus i Köpenhamn.

Valsen – ”Ett djävulens bländverk”

Wienervalsens har sin föregångare i den folkliga ländlern som gick i tre fjärdedels eller tre åttondels takt. Dansen som gick ut på att man höll om varandra och snurrade runt, runt blev en kulturkrock i de fina salongerna. Där var man van vid att dansen strikt skred fram i noga fastställda steg och turer. När valsen i slutet av 1700-talet blev alltmer förekommande i balprogrammet skrevs också balföreskrifter för att styra vad som ansågs passande på dansgolvet. Man ansåg att valsen bidrog till danskonstens förfall. För att undvika bristande disciplin

fick man inte dansa vals mer än en kvart och kapellen fick inte spela två valser efter varandra. Programmet skulle blandas upp med andra danser. Från 1815 blev valsen, ”detta djävulens bländverk”, den förhärskande sällskapsdansens.

Joseph Lanner var en självlärd violinist som arbetade i en berömd dansorkester. För lite mer än 180 år sedan startade han en trio med violin, klarinett och gitarr. Efter ett tag utökades gruppen med viola som spelades av Johann Strauss d ä. Gruppen nådde så stor framgång att de delade upp sig och bildade två nya orkestrar för att möta den stora efterfrågan på dansmusik. Tillsammans skapade de den äkta wienervalsens med introduktion, fem valsavsnitt med vardera två reprisar och en avslutande coda. De bägge valskungarna konkurrerade med varandra och idag kan man konstatera att Johann Strauss d ä drog det längre strået med sina dansanta och temperamentsfulla kompositioner framför Lanners vemodigare.

Johann Strauss d ä

Johann Strauss d ä fick tre söner: Johann, Joseph och Eduard. Trots pappans stora musikaliska framgångar var han inte vidare glad åt att äldre sönerna drogs till musiken. De tog under lång tid lektioner bakom ryggen på sin far. Johann Strauss d y började 1844 konkurrera med sin far och framförde egna kompositioner med eget danskapell. Det blev succé som ledde till utlandsturnéer. Han efterträdde Joseph Lanner som kapellmästare vid ett borgarregemente 1848 och efter faderns död året därpå övertog han dennes kapell. Han drev orkestern vidare med stor framgång till början av 1860-talet då han ville koncentrera sig på att komponera. Det var då många av hans stora mästerverk som Morgenblätter och Ander schönen blauen Donau kom till. Medan Joseph (även kallad Pepi) och Eduard Strauss drev orkesterns verksamhet

vidare strävade Johann efter nya musikaliska mål. År 1870 lämnade han helt orkestern till sin lillebror Eduard och började komponera operett. Förstlingsverket Indigo kom redan året därpå men blev ingen succé i Wien. Efter ett par år i USA återvände han till Wien och utvecklade sina operettidéer. Han hade svårt att finna hållbara libretton, men framför allt Läderlappen som är komponerad 1874 och Zigenarbaronen 1885 är mycket omtyckta operetter som spelas regelbundet i världens operahus. Det är nu mer än hundra år sedan Johann Strauss d y dog. När han 1894 firade 50 år som musiker och kompositör visade hela världen honom uppskattning med festkonserter och ärebetygelser. Samtidens tonsättare, t ex Brahms och Wagner, uttryckte sin stora beundran för hans tonsättarkonst.

Johann Strauss d y